

Valmieras Mūzikas skolas
mācību priekšmeta Mūzikas literatūra
programma

1. MĀCĪBU PRIEKŠMETA MŪZIKAS LITERATŪRA PROGRAMMAS MĒRĶI:

1. Rosināt audzēkņos interesi par mūziku.
2. Attīstīt visus mūzikas uztveri un analīzei nepieciešamos faktorus – mūzikas izpratni, teorētisko bāzi kā arī muzikalitāti.
3. Attīstīt mūzikas valodas izpratnei nepieciešamās muzikālās domāšanas spējas, radot spilgtus priekšstatus par mūzikas valodas elementiem, vingrinoties tos saklausīt mūzikā un mācot tos nosaukt vispārpieņemtajos terminos.
4. Palīdzēt integrēties mūzikas kultūras sfērā, veidot daudzpusīgu, muzikāli kompetentu personību.

2. MĀCĪBU PRIEKŠMETA UZDEVUMI:

1. Nodrošināt sistematizētu un iespēju robežās arī daudzpusīgu pamatzināšanu apguvi.
2. Attīstīt muzikālo domāšanu un atmiņu, paplašināt audzēkņa zināšanu loku.
3. Sekmēt izpratni par mūzikas teorijas praktisko jēgu: saskatīt apgūtos mūzikas valodas elementus nošu tekstā un palīdzēt nonākt pie atziņass, ka teorētiskās zināšanas palīdz apgūt jauno mūziku.
4. Veidot un attīstīt mūzikas uztveri, ar kuras palīdzību spētu saklausīt un saprast mūzikas valodas elementus, kā arī veikt skaņdarba elementāru analīzi, laikmeta vai komponista daiļrades raksturojumu.

3. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS SATURA APGUVES ILGUMS UN APJOMS:

Programmas apguves ilgums ir 4 mācību gadi. Sešgadīgās izglītības ciklā sākot ar trešo mācību gadu, 8 (9)- gadīgās izglītības ciklā – sākot ar 5. klasi.

Priekšmeta apguves apjoms ir: viena akadēmiskā stunda nedēļā; ceturtajā apmācības gadā – divas stundas nedēļā.

4. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS STRUKTŪRA:

Gan tematu sakārtojuma ziņā, gan satura apguves sadalījumā – hronoloģiska.

5. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PROGRAMMAS METODISKĀS PAMATNOSTĀDNES:

1. Stundu mērķis ir pirmām kārtām – **sniegt zināšanas**:
 - teorētiskās, kas balstās uz vispārpieņemtās mūzikas terminoloģijas apgūšanu un iestrādāšanu audzēkņa leksikā;
 - praktiskās: prasme klausīties un analizēt mūziku, kā arī veidot un papildināt mūzikas literatūras *zelta fonda* bagāžu.

6. MĀCĪBU PRIEKŠMETA IETVAROS IZMANTOJAMĀS DIDAKTISKĀS METODES:

1. **Informatīvā** – skolotāja lekcijas par aplūkojamo tematu, kas tiek papildinātas ar rīcībā esošajiem vizuālajiem uzskates līdzekļiem (fotoattēlu, partitūru un video ierakstu skatīšanos), paredzēto kompozīciju klausīšanos.

2. **Interaktīvā** – atsevišķu mūzikas literatūras piemēru izpēte (padziļina audzēkņu zināšanas kādā noteiktā jomā, liekot analizēt un prezentēt mājas vai klases uzdevumu aktīvā formā (stāstot vai spēlējot klavieres);

- seminārs – strukturalizēta grupas diskusija, kurā apspriest jau iepriekš sagatavotās tēzes, kas stimulē un pārbauda skolēnu izpratnes un novērtēšanas spējas.

3. **Patstāvīgā** – prakses atskaite (dod iespēju apliecināt zināšanas un spējas rakstiski – mājas darbu uzdevumu un mūzikas viktorīnas tēmu pierakstā, dažādu testu aizpildīšanā).

7. MĀCĪBU PRIEKŠMETA PĀRBAUDES FORMAS UN VEIDI:

Papildus programmas saturā fiksētajām kontrolstundām, mācību gada noslēgumā paredzēta pārcelšanas ieskaite, bet programmas kursu noslēdzot - noslēguma eksāmens. Pārbaudes formas iekļautas didaktiskajās metodēs.

- rakstiskie testi, kuri parāda jaunās vielas apguves līmeni;
- *muzikālās viktorīnas* – audzēkņa mūzikas literatūras fragmentu apguves pārbaudes tests;
- grupas vai atsevišķu skolēnu diskusija jautājumu un atbilžu formā, kurā tiek dziļāk izpētīts un atstāstīts apgūtais materiāls;

8. MĀCĪBU PRIEKŠMETA IETVAROS IZMANTOJAMIE TEHNISKIE LĪDZEKĻI:

Galdi, krēsli, tāfele, CD, IKT tehnoloģijas- interaktīvā tāfele.

9. NOVĒRTĒŠANA:

Diagnosticējošā: aptuveni katrai tēmai zināšanu pārbaudes tests un mūzikas viktorīna; tēmas ietvaros – mutvārdu veidā un rakstveidā.

10. VĒRTĒŠANAS SKALA:

10 balles (izcili)	Izglītojamais parāda izcilas zināšanas un prasmes, kas pārsniedz attiecīgās klases mācību programmas apjomu: brīvi stāsta, paužot savu attieksmi, demonstrē tēmas, analizē, spēj loģiski argumentēt un pamatot savu domu (vecākajās klasēs). Izrāda īpašu interesi par mūzikas kultūras norisēm.
9 balles (teicami)	Izglītojamais parāda nevainojamas zināšanas un prasmes atbilstoši attiecīgās klases mācību programmas prasībām. Augsti attīstītas domāšanas un intelektuālā darba prasmes, strauji progresējot veic mācību uzdevumus, prot radoši pielietot iegūtās zināšanas.
8 balles (ļoti labi)	Izglītojamā zināšanas ir dziļas un pamatīgas. Audzēknis ar izpratni var reproducēt mācību materiālu, saskata likumsakarības, atšķir būtisko no mazsvarīgā, pauž savu attieksmi, tomēr vērojamas atsevišķas neprecizitātes, nesvarīgi trūkumi.
7 balles (labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais prot zināšanas un prasmes izmantot pēc parauga vai pazīstamas situācijas, uzdoto veic apzinīgi, taču zināšanās un prasmēs sastopami trūkumi.
6 balles (gandrīz labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais zina pamatjēdzienus, likumus, mācību vielu izklāsta pietiekoši skaidri un saprotami, taču zināšanas un prasmes ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas.
5 balles (viduvēji)	Mācību programma apgūta 60% apjomā, taču zināšanās un prasmēs ir daudz trūkumu: izglītojamais jauč faktus, kļūdās atsevišķos jēdzienos un terminos, mācību vielu neprot izklāstīt pietiekoši skaidri.
4 balles (gandrīz viduvēji)	Izglītojamais mācību vielu apguvis 50% apjomā. Zināšanas un prasmes ir ievērojami nepilnīgas, mācību vielu izklāsta juceklīgi, neatšķir būtisko no mazsvarīgā, uzdoto veic bez intereses.
3 balles (vāji)	Zināšanas un prasmes apgūtas virspusēji, tās ir nepietiekošas (mazāk nekā 50%). Izglītojamais pieļauj daudz kļūdu, neizpilda skolotāja norādījumus, jūtami atpaliek mācībās.
2 balles (ļoti vāji)	Apgūtas atsevišķas zināšanas un prasmes, taču nav spēju tās praktiski izmantot. Nav intereses par mācībām.
1 balle (ļoti, ļoti vāji)	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

11. IZMANTOJAMĀS UN IETEICAMĀS LITERATŪRAS SARAKSTS:

1. Avramecs B., Muktupāvels V. Mūzikas instrumentu mācība. Tradicionālā un populārā mūzika.- R.:*Musica Baltica*, 1997 – 277 lpp.
2. Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 1. daļa. – 1995 – 35 lpp.
3. Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 2. daļa – R.:ULMA, 1995 – 34 lpp.
4. Bernhofs V. Ārzemju mūzikas literatūras tēmu burtnīca, 3. daļa – R.:ULMA, 1996 – 35 lpp.
5. Grauzdiņa I. Latviešu tautasdziesma tautā. Mācību līdzeklis mūzikas skolu mūzikas literatūras kursam. – R., 1996 – 72 lpp.
6. Grauzdiņa I. Mana skaņu pūra lāde.- R.:LKM skolu centrs, 1996 - 84 lpp.
7. Damme I. Mūzikas valodas apguve solfedžo stundās.- R.: *Musica Baltica*, 2001 – 144 lpp.
8. Kārklīšs L. Mūzikas teorijas pamati.- R.: Zvaigzne, 1998 – 206 lpp.
9. Latviešu komponisti un muzikologi. sast. L. Fūrmane.- R.: Latvijas komponistu savienība. Latvijas mūzikas informācijas centrs, 1989 – 193 lpp.
10. Latviešu kora literatūra – 1 Dz. Bērziņa red., R.: Liesma, 1970 – 220 lpp.
11. Pupa G., Zemzare I. Jauno mūzika pēc divdesmit gadiem. R.: Jumava, 2000 – 351 lpp.
12. Skrābāns R. Izcilie pasaules mūziķi Rīgā. – R.: Zinātne, 1993 – 167 lpp.
13. Spensa K., Kols H. Enciklopēdija *Mūzika*. Viļņa: *Alma littera*, 1995 – 142 lpp.
14. Tautasdziesmu vācelīte – sast. Ē. Siliņš.- R.: Zvaigzne, 1990 – 68 lpp.
15. Udodova I. Mūzikas literatūra. R.:ULMA, 1999 – 54 lpp.
16. Udodova I. Mūzikas literatūras darba burtnīca. R.:ULMA, 1999 – 44 lpp.

12. PROGRAMMAS SATURS:

3. KLASE (6 GAD)/ 5. KLASE (8 GAD)	
PIRMAIS SEMESTRIS	OTRAIS SEMESTRIS
Viduslaiki	Klasicisms - mūzikas izteiksmes līdzekļi, žanri, valoda, simfoniskais orķestris; VĪNES KLASISKĀ SKOLA
Renesanse	Jozefs Haidns
Baroks : mūzikas izteiksmes līdzekļi, žanri, valoda; Antonio Vivaldi	Volfgangs Amadejs Mocarts
Johans Sebastians Bahs	Ludvigs van Bēthovens
Georgs Frīdrihs Hendelis	

4. KLASE (6GAD) / 6. KLASE (8GAD)	
PIRMAIS SEMESTRIS	OTRAIS SEMESTRIS
Francis Šūberts	19.gs otrās puses nacionālo skolu pārstāvji:
Roberts Šūmanis- ieskatam	Pēteris Čaikovskis (Krievija)- ieskatam
Frideriks Šopēns	Antonīns Dvoržāks, Bedržihs Smetana (Čehija)
Žoržs Bizē	Edvards Grīgs (Norvēģija)
Rihards Vāgners	Jurjānu Andrejs, Jāzeps Vītols, Emīls Dārziņš, Alfrēds Kalniņš (Latvija)- ieskats
Džuzepe Verdi	
Johans Štrauss – ieskatam	
Virtuozu laikmets- Nikolo Paganīni, Ferencs Lists	

5. KLASE (6GAD) / 7. KLASE (8 GAD)	
PIRMAIS SEMESTRIS	
Ievadlekcija: mūzika- viens no mākslas veidiem. Tās nozīme cilvēku dzīvē.	
- Mūzikas izteiksmes līdzekļu darbība un sadarbība mūzikas satura un tēla veidošanā. - Mūzikas instrumenti, orķestru veidi”; - Cilvēka balss tipi, koru veidi; - Mūzikas žanri - Latvijas tradicionālā mūzika	
Profesionālās mūzikas attīstības sākums Latvijā 19. gadsimta vidū:	
Jānis Cimze- Vidzemes skolotāju semināra vadītājs, tautas melodiju vākšanas darba rosinātājs, pirmais tautasdziesmu apdaru veidotājs	
Kārlis Baumanis - pirmo oriģinālkompozīciju autors	
Dziesmusvētku tradīcijas Latvijā	
Latviešu klasiskās mūzikas pamatlicēji:	
Andrejs Jurjāns	
Jāzeps Vītols	
Latviešu klasiskās mūzikas komponistu jaunā paaudze 19. gadsimta beigās – 20. gadsimta sākumā:	
Emīls Dārziņš	
Emīlis Melngailis	
Alfrēds Kalniņš	
OTRAIS SEMESTRIS	
Brāļi Mediņi – Jāzeps Mediņš, Jēkabs Mediņš, Jānis Mediņš	
Latviešu mūzikā 20. gadsimtā	
Lūcija Garūta	
Pēteris Barisons	
Marģeris Zariņš	
Jānis Ivanovs	
Latviešu komponisti 20. gadsimta otrajā pusē:	
Imants Kalniņš	
Pauls Dambis	
Pēteris Plakidis	
Pēteris Vasks	
Selga Mence	
Juris Karlsons	
Latviešu populārās mūzikas komponisti 20./21.gs mija- Raimonds Pauls, Zigmars Liepiņš, Jānis Lūsēns, Kārlis Lācis	
Latviešu akadēmiskās mūzikas komponisti 20./21. gadsimta mija- Ēriks Ešenvalds, Arturs Maskats, Ričards Dubra, Platons Buravickis, Jēkabs Jančevskis	

6. KLASE (6GAD.) / 8. KLASE (8GAD.)	
1. SEMESTRIS	2. SEMESTRIS
Impresionisms	Jauno komponistu paaudze
Klods Ašils Debiš	Lielā Mūzikas balva- informēt
Moriss Ravēls	Atkārtojums, gatavošanās noslēguma eksāmenam.
Kamils Sensāns	
Rokmūzika	
Populārā mūzika	
Džeza	

13. MŪZIKAS UZTVERE PĒC DZIRDES, ATPAZĪSTOT ŠĀDAS MUZIKĀLĀS TĒMAS:

N.P.K.	Komponists	Skaņdarba pilns nosaukums
1.	Hildegarde no Bingenē	O viridissima virga ave
2.	V. Bērdš	Svīta "Kauja"
3.	G.F.Hendelis	Oratorija Mesija, 2. daļa, koris Hallelujah,
4.	J.S. Bahs	Svīta orķestrim Nr.3, Ārija
5.	J.S. Bahs	Tokāta un fūga d-moll ērģelēm, Tokāta
6.	Š. Guno	Ave Maria (J.S.Baha LTK I, prelūdijs C-dur)
7.	A. Vivaldi	Vijoļkoncertu cikls Četri gadalaiki, koncerts Pavasaris, 1. daļa
8.	J. Haidns	Simfonija Nr.94, 2. daļa
9.	J. Haidns	Stīgu kvartets op.76, C-dur, 2. daļa
10.	V.A. Mocarts	Rekviēms, Lacrimosa
11.	V.A. Mocarts	Sonāte klavierēm A-dur, K 331, 3. daļa
12.	V.A. Mocarts	Serenāde orķestrim Mazā nakts mūzika, 1. daļa
13.	V.A. Mocarts	Opera Burvju flauta, 3. cēliens Papageno un papagenas duets,
14.	V.A. Mocarts	Simfonija Nr.40, K550, 1. daļa, G.p.
15.	L. van Bēthovens	Skaņdarbs klavierēm Elīzei
16.	L. van Bēthovens	Sonāte klavierēm nr. 14 <i>Mēnesnīcas</i> , op.27, nr.2, 1. daļa
17.	L. van Bēthovens	Simfonija Nr.5, 1. daļa, G.p.
18.	L. van Bēthovens	Simfonija Nr.9, 4. daļa, Oda priekam
19.	F. Šūberts	Ceļā no vokālā cikla Skaistā dzirnavniece
20.	F. Šūberts	8. simfonija (Nepabeigtā) 1. daļa
21.	F. Šūberts	Ave Maria
22.	R. Šūmanis	Cikls klavierēm Bērnu ainas, Sapņojums
23.	F. Šopēns	Etīde Revolucionārā do min.
24.	F. Šopēns	Sonāte klavierēm b- moll, 3. daļa
25.	N. Paganīni	Kaprīze vijolei, Nr.24, a-moll
26.	F. Lissts	Ungāru rapsodija klavierēm nr.2
27.	K.M. Vēbers	Opera Burvju strēlnieks, 3. cēliens, Mednieku koris
28.	F. Mendelszons	Mūzika teātra izrādei Sapnis vasaras naktī, Kāzu maršs
29.	Dž. Rosīni	Opera Vilhelms Tells, uvertīra, Vilhelma Tella tēma
30.	Dž. Rosīni	Opera Seviljas bārdzinis, 1. cēliens, Figaro kavatīne
31.	J. Štrauss	valsis <i>Pie skaistās zilās Donavas</i>
32.	Dž. Verdi	Opera Rigoletto, 3. cēliens, Hercoga dziesmiņa
33.	Dž. Verdi	Opera Traviata, 1. cēliens, Galda dziesmiņa
34.	Dž. Verdi	Opera Aīda, 2. cēliens, Triumfa maršs
35.	R. Vāgners	Opera Valkīra, 3. cēliens, Valkīru lidojums
36.	R. Vāgners	Opera Loengrīns, 3. cēliens, Kāzu koris
37.	Ž. Bizē	Opera Karmena, 1. cēliens, Habanēra
38.	Ž. Bizē	Opera Karmena, 2. cēliens, Eskamilio kuplejas
39.	J. Brāmss	Ungāru dejas Nr.5
40.	E. Griģs	Koncerts klavierēm ar orķestri 1. daļa

41.	E. Grīgs	1. svīta orķestrim Pērs Gints, Rīts
42.	A. Dvoržaks	Simfonija no Jaunās pasaules 2. daļa
43.	B.Smetana	Vltava no simfoniskās poēmas Mana dzimtene
44.	K. Sensānss	Instrumentālais cikls Dzīvnieku karnevāls, Gulbis
45.	K. Debisī	Leļļu kekvoxs no cikla Bērnu stūrītis
46.	K. Debisī	Mēnesgaisma
47.	M. Ravēls	Bolero simfoniskajam orķestrim
48.	Dž. Gēršvins	Besas šūpuļdziesma no operas Porgijs un Besa (Summertime)
49.	N. Rimskis- Korsakovs	Opera Pasaka par caru Saltanu, Kamenes lidojums
50.	M. Musorgskis	Cikls klavierēm Izstādes gleznas, Pastaiga
51.	P. Čaikovskis	Mazo gulbīšu deja no baleta Gulbju ezers
52.	P. Čaikovskis	1. klavierkoncerts 1. daļa
53.	S. Prokofjevs	Balets Romeo un Džuljeta, 1. cēliens, Bruņinieku deja
54.	E.L Vēbers	Rekviēms, Pie Jesu
55.	S. Joplin	Elite sincopations
56.	G. Millers	In the Mood
57.	E. Fidžeralda	Air mail special
58.	The Beatles	A hard Day's Night
59.	F. Merkurij	Bohemian rhapsody
60.	Jurjānu Andrejs	Kantāte Tēvijai sākumtēma
61.	Jurjānu Andrejs	Latviešu tautasdziesmas Pūt, vējiņi apdare korim
62.	J. Vītols	Kora balāde Beverīnas dziedonis
63.	J. Vītols	Kora balāde Gaismas pils
64.	J. Vītols	Variācijas klavierēm par latv.tautasdziesmas tēmu Ej, saulīte, drīz pie Dieva
65.	E. Melngailis	Jāņu vakars
66.	E. Dārziņš	Lauztās priedes
67.	E. Dārziņš	Melanholiskais valsis simfoniskajam orķestrim
68.	A. Kalniņš	Solodzesma Brīnos es
69.	J. Mediņš	Ārija no 1. orķestra svītas
70.	L. Garūta	Kantāte Dievs, Tava zeme deg
71.	P. Barisons	Dziesmai šodien liela diena
72.	J. Ivanovs	Koncerts čellam un orķestrim, 2. daļa
73.	I. Kalniņš	4. simfonija 1. daļa
74.	P. Plakidis	Trio flautai, čellam un klavierēm Veltījums Haidnam
75.	A. Maskats	Tango
76.	P. Vasks	Ainava ar putniem flautai solo
77.	Ilgi	Dej, eglīte, lec, saulīte!
78.	M. Brauns	Latviešu mesa Saule, Pērkons, Daugava korim ar pavadījumu
79.	S. Ratniece	Sālsezers
80.	Z. Liepiņš	Kvazimodo dziedājums no operas Parīzes Dievmātes katedrāle
81.	J. Jančevskis	Koki

